

**PĀRTIKAS DROŠĪBAS, DZĪVNIĒKU VESELĪBAS UN VIDES ZINĀTNISKĀ INSTITŪTA "BIOR"
PĒTNIECĪBAS INFRASTRUKTŪRAS LIETOTĀJU STRATĒGIJA**

Izdota saskaņā ar:

2016. gada 16. augusta Ministru kabineta noteikumiem Nr.562 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 1.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Palielināt Latvijas zinātnisko institūciju pētniecisko un inovatīvo kapacitāti un spēju piesaistīt ārējo finansējumu, ieguldot cilvēkresursos un infrastruktūrā" 1.1.1.4. pasākuma "P&A infrastruktūras attīstīšana viedās specializācijas jomās un zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšana" īstenošanas noteikumi"; 2017. gada 11.janvāra Vienošanās ar CFLA par ERAF projekta Nr.1.1.1.4/17/I/006 "Zinātniskā institūta BIOR pētniecības resursu koncentrēšana un institucionālās kapacitātes stiprināšana" īstenošanu; Izglītības un zinātnes ministrijas 2019. gada 9. oktobra vēstuli Nr.4-21.1e/19/3078 "EK valsts atbalsta modernizācijas iniciatīvu ieviešana"

Pētniecības infrastruktūras lietotāju stratēģijā (turpmāk tekstā - Stratēģija) aprakstīti jautājumi, kas saistīti ar pētniecības infrastruktūras attīstību un izmantošanu Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" (turpmāk tekstā - Institūts "BIOR" vai Institūts) attīstības stratēģijas 2015.-2020. gadam un Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas (RIS3) kontekstā: pētniecības infrastruktūras pieejas nosacījumi, noslodzes sadalījums, savstarpējo norēķinu kārtība, intelektuālā īpašuma tiesību sadalījums, kā arī iegūto zināšanu un datu izmantošanas nosacījumi. Stratēģija nodrošina piekļuvi valsts finansētai pētniecības infrastruktūrai pārredzamā un nediskriminējošā veidā.

Zinātniskās institūcijas — zinātniskie institūti, augstskolas, komercsabiedrības, kā arī citas institūcijas, kuru statūtos, nolikumā vai satversmē ir paredzēta zinātniskā darbība, piedalīšanās zinātniskās kvalifikācijas iegūšanas un pilnveidošanas procesā un kuras ir reģistrētas zinātnisko institūciju reģistrā. Zinātniskajā institūcijā jābūt vismaz piecām personām ar doktora zinātnisko grādu institūcijas darbībai atbilstošajā pētījumā virzienā (Saskaņā ar Zinātniskās darbības likuma 1. pantu)

Pētniecības infrastruktūra – iekārtas, resursi un saistītie pakalpojumi, ko zinātnieki izmanto, lai veiktu pētniecību attiecīgajās jomās, un tā ietver zinātniskās iekārtas vai instrumentu komplektus, uz zināšanām balstītus resursus, piemēram, kolekcijas, arhīvus vai strukturētu zinātnisku informāciju, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas infrastruktūru, piemēram, GRID tipa tīmekli, datortehniku, programmatūru un sakaru tehniku, vai ikvienu citu unikāla rakstura līdzekli, kurš ir būtisks pētniecības veikšanai. Šāda infrastruktūra var būt izvietota vienkopus vai izkliedēti (organizēts resursu tīkls); (Eiropas Komisijas regulas Nr. 651/2014 2. panta 91.punkts).

Attīstības stratēģija – zinātniskās institūcijas "BIOR" attīstības un resursu konsolidācijas vidējā termiņa stratēģija 2015.-2020. gadam, kas saskaņota ar Izglītības un zinātnes ministriju un Zemkopības ministriju (2016. gada 17. novembra ministrijas reglamenta Nr.12 "Augstākās izglītības un zinātnisko institūciju attīstības stratēģiju izvērtēšanas komisijas reglaments" 2017.gada 29.marta sēdes protokols Nr.14).

Institūta "BIOR" finanšu vadības un grāmatvedības politika - Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" Finanšu vadības un grāmatvedības politika finanšu plūsmu nodalīšanai (apstiprināts ar 25.03.2020 rīkojumu Nr.27).

Iekšējās rīcības instrukcija DC-RI-Q-55/3 - Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" tāmju veidošanas metodika – produkta/pakalpojuma pašizmaksas veidošanas metodika laboratoriskajiem un diagnostikas izmeklējumiem.

UseScience sistēma – tiešsaistes zinātnisko pakalpojumu, iekārtu un programmatūras reģistrs (<https://scientificservices.eu/>).

Pētniecības infrastruktūras pieejas nosacījumi

1. Lai nodrošinātu piekļuvi Institūta "BIOR" infrastruktūrai citām zinātniskām institūcijām, t.sk. Valsts nozīmes pētniecības centra (VNPC) ietvaros izveidotajai infrastruktūrai, Institūtam ir noslēgti sadarbības līgumi (pieejami Institūta "BIOR" Juridiskajā nodaļā) ar Rīgas Tehnisko universitāti, Latvijas Lauksaimniecības universitāti, Latvijas Organiskās sintēzes institūtu, Latvijas Universitāti u.c.
2. Informācija par Institūta "BIOR" pētniecības infrastruktūru/iekārtām ārējiem lietotājiem ir publiski pieejama, kā arī pieteikšanās tās lietošanai notiek sekojošās vietnēs:
 - 1) Institūta BIOR interneta vietnē www.bior.lv (sadaļa "Zinātniskā darbība");
 - 2) UseScience sistēmā <https://scientificservices.eu/ou/view/institute-of-food-safety-animal-health-and-environment-bior/288?backlink=L291>

Institūta "BIOR" pētniecības infrastruktūras atlases kritēriji ievietošanai augšminētajās vietnēs: iekārtu iegādes vērtība $\geq 50\,000$ EUR un/vai Institūtam "BIOR" tā ir būtiska un nozīmīga infrastruktūra; projektos iegādātās pētniecības iekārtas, ja to nosaka regulējošie normatīvie dokumenti.

Institūta "BIOR" pētniecības infrastruktūras atjaunošana minētajās vietnēs notiek vismaz reizi gadā, un to nodrošina Institūta "BIOR" zinātniskais sekretārs, saskaņojot ar Institūta direktora vietnieku laboratoriju jautājumos un/vai laboratorijas vadītāju, kura pārziņā atrodas infrastruktūra/iekārta.

Infrastruktūras objektu noslodze izriet no Institūta darbības mērķiem un uzdevumiem, kā arī katram specializācijas virzienam nepieciešamā pētniecības infrastruktūras apjoma (Attīstības stratēģija 2015.-2020. gadam, II sējums "Pētniecības programma").

3. Ārējo lietotāju pieteikšanos izmantot Institūta "BIOR" pētniecisko infrastruktūru apkopo zinātniskais sekretārs un 14 dienu laikā interesentam sniedz atbildi par zinātniskās infrastruktūras pieejamību, pirms tam saskaņojot to ar direktora vietnieku laboratoriju jautājumos un/vai laboratorijas vadītāju, kura pārziņā atrodas infrastruktūra/iekārta, informējot Grāmatvedības nodaļas vadītāju, kā arī norādot turpmākās saziņas kontaktpersonu Institūtā "BIOR".
4. Laboratorijas vadītājs, kura pārziņā atrodas infrastruktūra/iekārta, izvērtē ārējā lietotāja kompetenci un pieņem lēmumu par paša lietotāja neatkarīgām un patstāvīgām darbībām/manipulācijām ar pētniecības infrastruktūru, vai pieņem lēmumu ārējam lietotājam piedalīties kā novērotājam darbībās/manipulācijās.,

5. Norādītā Institūta saziņas kontaktpersona ir atbildīga par ārējā lietotāja uzņemšanu Institūta "BIOR" telpās, iepazīstinot ar zinātniskās infrastruktūras lietošanas nosacījumiem, laboratoriju nosacījumiem, nepieciešamības gadījumā piesaistot Institūta "BIOR" Darba drošības speciālistu.
6. Institūts "BIOR" slēdz rakstisku vienošanos ar infrastruktūras ārējo lietotāju, ko sagatavo un reģistrē Juridiskā nodaļa. Ārējais lietotājs nodrošina samaksu par Institūta pētniecības infrastruktūras izmantošanu, ieskaitot pievienotās vērtības nodokli, ja tas ir attiecināms. Samaksas apmērs nosakāms katram ārējam lietotājam individuāli, atbilstoši Institūta izstrādātām stratēģijām, rīcības instrukcijām un noslēgtajiem sadarbības līgumiem.

Savstarpējā norēķinu kārtība par piekļuvi pētniecības infrastruktūrai

7. Institūta "BIOR" Grāmatvedības nodaļa sagatavo rēķinu infrastruktūras ārējam lietotājam, saskaņā ar:
 - infrastruktūras lietošanas uzskaites datiem;
 - Institūta "BIOR" finanšu vadības un grāmatvedības politikas dokumentu;
 - Institūta noteikto cenu kalkulāciju, atbilstoši iekšējās rīcības instrukcijai DC-RI-Q-55.

Ar saimniecisku darbību nesaistīta projekta un kombinēta atbalsta veida projekta ietvaros izveidotai pētniecības infrastruktūrai Institūts "BIOR", norēķinoties par pētniecības infrastruktūrai, kas ir modernizēta attiecīgo programmu ietvaros, pakalpojumu var sniegt:

- I. **Par pašizmaksu** (neiekļaujot peļņas uzcenojumu), papildus neietverot to nolietojuma daļu, kas tiek segta no publiskā finansējuma, ja infrastruktūras lietotājs (ārējais lietotājs) pētniecisko infrastruktūru izmanto ar saimniecisko darbību nesaistītas pamatdarbības veikšanai (pētniecības infrastruktūras ārējais lietotājs ir zinātnisko institūciju reģistrā reģistrēta zinātniskā institūcija, kas atbilst pētniecības organizācijas definīcijai un pētniecības infrastruktūru izmanto ar saimniecisku darbību nesaistītas pamatdarbības veikšanai).

Pašizmaksa tiek aprēķināta, pielietojot pilnas pašizmaksas kalkulācijas metodi, iekļaujot ekonomiski pamatotus izdevumus - izmaksas par pakalpojumu (infrastruktūras lietošanai) nepieciešamajiem reaģentiem, materiāliem, iesaistītā Institūta "BIOR" personāla darba samaksu (atlīdzību), pārējās tiešās, laboratoriju netiešās (t.sk. pamatlīdzekļu nolietojumu¹) un administratīvās izmaksas.

Pašizmaksa tiek aprēķināta pēc formulas:

$P \text{ izm} = TD \text{ izm} + TR \text{ izm} + PT \text{ izm} + NI \text{ izm} + ADM \text{ izm}$, kur:

P izm – pakalpojuma pašizmaksa;

TD izm – tiešās darba izmaksas, kas ir tieši attiecināmas uz pakalpojumu (ja pielietojams²);

TR izm – tiešās reaģentu un materiālu izmaksas, kas ir tieši attiecināmas uz pakalpojumu (ja pielietojams²);

PT izm – pārējās tiešās izmaksas, kas ir tieši attiecināmas uz pakalpojumu (ja pielietojams²);

NI izm – laboratoriju netiešās izmaksas, kas ir tieši attiecināmas uz pakalpojumu;

ADM izm – administratīvās izmaksas, kas ir tieši attiecināmas uz pakalpojumu.

¹ - neiekļaujot nolietojuma izmaksu daļu, kas tiek segta no publiskā finansējuma (attiecināms uz iekārtām, kas iegādātas 2.1.1.3.1. apakšaktivitātē "Zinātnes infrastruktūras attīstība"; apakšaktivitātē 2.1.1.3.3. „Zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes attīstība” un 1.1.1.4. pasākumā "P&A infrastruktūras attīstīšana viedās specializācijas jomās un zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes stiprināšana"), ja sadarbības partneris pētniecības infrastruktūru izmanto ar saimniecisku darbību nesaistītas pamatdarbības veikšanai.

² - izvērtējams katram infrastruktūras ārējās lietošanas gadījumam, ņemot vērā ieguldāmos Institūta "BIOR" resursus: reaģenti un/vai materiāli, un/vai iesaistītā personāla darbs, u.c.

II. **Par tirgus cenu**, ja infrastruktūras lietotājs (ārējais lietotājs) infrastruktūru izmanto saimnieciskās pamatdarbības veikšanai, tad pakalpojumu sniedz, ievērojot tirgus nosacījumus. Ja tirgus cena nav noteikta, Institūts "BIOR" sniedz savu pakalpojumu par tādu cenu, kas atbilst vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

- a) Cena atspoguļo pakalpojuma izmaksas, neietverot to nolietojuma izmaksu daļu, kas tiek segta no publiskā finansējuma, un iekļauj uzcenojumu, kas noteikts, pamatojoties uz tādiem uzcenojumiem, ko piemēro uzņēmumi, kuri darbojas attiecīgā pakalpojuma nozarē;
- b) Cena ir godīgas konkurences sarunu rezultāts, ko pētniecības iestāde risina kā pakalpojuma sniedzēja, lai iegūtu maksimālo saimniecisko labumu brīdī, kad tiek noslēgts līgums, un tā sedz vismaz robežizmaksas.

Tirgus cena infrastruktūras ārējam lietotājam tiek veidota saskaņā ar Institūta "BIOR" finanšu vadības un grāmatvedības politikas dokumentu, izmantojot "arm's length" principu (ja iespējams piemērot), pielietojot izmaksu pieskaitīšanas metodi (peļņa tiek aprēķināta par bāzes cenu izmantojot tiešās un netiešās pakalpojuma sniegšanas izmaksas, un peļņas procenta apmērs tiek noteikts, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes datu bāzes) vai veicot efektīvas pārrunas ar komersantiem (maksimālas peļņas gūšanai).

Grāmatvedības nodaļa ieņēmus par piekļuvi pētniecības infrastruktūrai nodala, izmantojot dimensiju "projekts". Dimensijas kods "INFRPIE".

[Intelektuālā īpašuma tiesību sadalījums, iegūto zināšanu un datu izmantošanas nosacījumi](#)

Balstoties uz Eiropas Komisijas dokumentu "Ieteikums par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās un par prakses kodeksu universitātēm un citām publiskās pētniecības iestādēm" (2008/416/EK), Institūts "BIOR" izstrādājis darbinieku iekšējās lietošanas rīcības instrukciju Nr. DC-RI-Q-62 "Instrukcija par Institūta "BIOR" intelektuālā īpašuma pārvaldību", kurā atrunāts intelektuālā īpašuma tiesību sadalījums, zināšanu un datu izmantošanas nosacījumi. Darba līgumos ar darbiniekiem, autora (autoratlīdzības līgumos) un ar pētniecības infrastruktūras ārējiem lietotājiem, pamatojoties uz Institūta direktora rīkojumu, tiek iestrādāti turpmāk uzskaitīti noteikumi:

Noteikumi darba līgumam

1. Mantiskās tiesības uz intelektuālo īpašumu (tostarp tiesības uz autortiesību objektu, patentu, dizainparaugu, augu šķirni un zinātību), ko Darbinieks radījis, pildot līgumu, vai kura radīšanā izmantojis Darba devēja resursus (tostarp iekārtas, datubāzes vai zinātību), pieder Darba devējam.
2. Mantiskās tiesības uz Darbinieka radīto intelektuālo īpašumu, kura radīšanā izmantoti trešās personas līdzekļi, nosaka līgums ar šo trešo personu. Ja līgumā ar trešo personu intelektuālā īpašuma tiesību piederība nav noteikta, tad intelektuālā īpašuma tiesību piederība nosakāma saskaņā ar iepriekšējā punktā noteikto kārtību.
3. Darbiniekam ir tiesības uz taisnīgu atlīdzību no intelektuālā īpašuma tiesību komercializācijas rezultātā gūtajiem Darba devēja ienākumiem saskaņā ar Darba devēja izdoto rīcības instrukciju par Institūta "BIOR" intelektuālā īpašuma pārvaldību.

Noteikumi autora (autoratlīdzības) līgumam

1. Autors nodod Pasūtītājam visas Autora mantiskās tiesības uz Darbu.
2. Mantiskās tiesības uz Līguma izpildes rezultātā radītajiem intelektuālā īpašuma objektiem pāriet Pasūtītājam pēc nodošanas un pieņemšanas akta parakstīšanas.
3. Autora mantiskās tiesības Autors piešķir Pasūtītājam ar tiesībām tās nodot trešajām personām.
4. Autora mantiskās tiesības, ko Autors saskaņā ar līgumu piešķir Pasūtītājam, nav ierobežotas laikā un attiecībā uz kādu konkrētu teritoriju.
5. Autors apņemas nodrošināt Autora personisko tiesību neizmantošanu veidā, kas varētu traucēt Pasūtītājam izmantot Darbu. Autors apņemas neizmantot Autora personiskās tiesības uz izlemšanu, vai Darbs tiks izziņots un laiku, kad tas tiks izziņots, Darba atsaukšanu, Darba neaizskaramību un pretdarbību.
6. Ja Autors izmanto citu autoru darbus, Autoram jāsaņem to izmantošanas atļauja. Autors uzņemas atbildību par jebkādām trešo personu prasībām, kas varētu tikt izvirzītas pret Pasūtītāju, vai jebkurām trešajām personām, kurām Pasūtītājs nodod tiesības izmantot Darbu.

Noteikumi, slēdzot vienošanos ar pētniecības infrastruktūras ārējo lietotāju

1. Ārējais lietotājs nodrošina, ka visos zinātniskajos vai populārzinātniskajos rakstos, monogrāfijās, zinātnisko konferenču referātos, kopsavilkumos, tēzēs un citās līdzīgās publikācijās, kas balstītas uz Institūtā veiktu pētījumu rezultātiem vai kur izmantota Institūta rīcībā esošā informācija (pētījumu dati un tml.), tiek norādīta atbilstoša informācija par Institūta un tā zinātniskā personāla ieguldījumu attiecīgās publikācijas sagatavošanā.
2. Parakstot šo vienošanos, ārējais lietotājs apliecina, ka, ja Institūta pētniecības infrastruktūras izmantošanas laikā tas saskarsies ar informāciju, kurai ir komercnoslēpuma raksturs, tas apņemas glabāt komercnoslēpumu un neizpaust trešajām personām. Gadījumā, ja ārējais lietotājs izpauž komercnoslēpumu, tas sedz visus zaudējumus, kas radušies Institūtam komercnoslēpuma izpaušanas rezultātā.
3. Ārējais lietotājs nodrošina personu datu aizsardzību.

